

Sygnatura akt VIII C 210/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2021 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący Sędzia Małgorzata Sosińska-Halbina

Protokolant st. sekr. sąd Izabella Bors

po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 2021 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa I. K.

przeciwko A. K.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powódki I. K. czynność prawną w postaci umowy darowizny udziału w wysokości $\frac{1}{2}$, który przysługiwał M. P. w wyniku ustania ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej, w prawie własności nieruchomości zabudowanej położonej w Ł. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XVI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej w formie aktu notarialnego sporządzonego w dniu 14 grudnia 2016 roku w kancelarii notarialnej notariusz D. K. w Ł. za repertorium A numer (...), pomiędzy pozwaną A. K. a dłużnikiem M. P. i jego żoną L. P., na mocy której dłużnik M. P. i jego żona L. P. dokonali nieodpłatnego przeniesienia na rzecz pozwanej A. K. prawa własności przedmiotowej nieruchomości – w zakresie wierzytelności przysługującej powódce I. K. wobec dłużnika M. P. w kwocie 8.130,40 zł (osiem tysięcy sto trzydzieści złotych czterdzieści groszy), wynikającej z prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 5 września 2017 roku wydanego w sprawie X GC 310/15 opatrzonego klauzulą wykonalności na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi wydanego w dniu 28 października 2019 roku;

2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.690,50 zł (dwa tysiące sześćset dziewięćdziesiąt złotych pięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VIII C 210/20

UZASADNIENIE

W dniu 28 lutego 2020 roku powódka I. K., reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika będącego radcą prawnym, wystąpiła przeciwko pozwanej A. K. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do pokrzywdzonej I. K., prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą DRAFT I. K., czynności prawnej w postaci umowy darowizny zabudowanej nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), dla której jest prowadzona księga wieczysta o nr (...), zawartej w Ł. w dniu 14 grudnia 2016 roku pomiędzy pozwaną A. K. a dłużnikiem M. P. i jego małżonką L. P., z pokrzywdzeniem powódki, której przysługuje wierzytelność w wysokości 8.130,40 zł z tytułu prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi X Wydział Gospodarczy - X GC 310/15, ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanej zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pełnomocnik powódki wskazał, że ta posiada wyżej wskazane postanowienie SO z dnia 5 września 2017 roku zasądające na jej rzecz od dłużnika M. P. kwotę 8.130,40 zł. Wymieniony tytuł wykonawczy jest jednym z dwóch, jakie posiada ona względem M. P., przy czym łączna wierzytelność przysługująca jej przeciwko temu

dłużnikowi wynosi ponad 140.000 zł. Wobec braku spłaty zadłużenia powódka wszczęła egzekucję komorniczą, która okazała się bezskuteczna - dłużnik posiada bardzo dużo spraw egzekucyjnych, a jego łączne zadłużenie według wiedzy powódki oscyluje wokół miliona złotych. Powódka wyczerpała dostępne środki prawne zmierzające do zaspokojenia jej wierzytelności. Wprawdzie dłużnik jest właścicielem nieruchomości położonej w P., jednak względem tego majątku skierowano już kilka wniosków egzekucyjnych na kwotę prawie 300.000 zł ponadto nieruchomość ta jest obciążona wieloma hipotekami.

Pełnomocnik powódki wskazał, że na mocy umowy darowizny z dnia 14 grudnia 2016 roku M. P. wraz z żoną L. P. darowali swojej córce – pozwanej A. K. nieruchomość w postaci domu jednorodzinnego położonego w Ł. przy ul. (...). Tym sposobem dłużnik wraz z małżonką wyzbyli się składnika swojego majątku, z którego mogło nastąpić zaspokojenie wierzytelności powódki. Dokonując darowizny dłużnik stał się niewypłacalny w większym stopniu, aniżeli przed datą rzeczony umowy. Pełnomocnik powódki podniósł również, że powódka korzysta z domniemania z art. 527 § 3 k.c. oraz przypomniał, że wobec uzyskania korzyści majątkowej przez pozwaną bezpłatnie, zgodnie z art. 528 k.c. nie ma znaczenia, czy pozwana wiedziała bądź też przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o pokrzywdzeniu wierzyciela przez dłużnika. Na koniec pełnomocnik wskazał, że wobec treści art. 41 § 1 k.r.o. oraz faktu, że sporna nieruchomość stanowiła współwłasność dłużnika i jego małżonki L. P., zainicjował postępowanie sądowe o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej między tymi osobami.

Powódka wniosła ponadto o udzielenia zabezpieczenia jej roszczenia przez ustanowienie na rzecz pozwanej zakazu zbywania i obciążania nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą numer (...) będącej przedmiotem rozporządzenia objętego zaskarżoną czynnością prawną, do czasu prawomocnego zakończenia niniejszego postępowania.

(pozew k. 5-6v.)

Postanowieniem z dnia 10 marca 2020 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zabezpieczył roszczenie I. K. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niej czynności prawnej w postaci umowy darowizny zawartej w dniu 14 grudnia 2016 roku, przed notariuszem D. K. za nr Rep. A 5346/2016, pomiędzy A. K. a M. P. i jego żoną L. P., której przedmiotem było przeniesienie prawa własności nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...), w celu umożliwienia stronie powodowej zaspokojenia wierzytelności przysługującej jej wobec M. P. poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania tej nieruchomości.

(postanowienie k. 29)

W odpowiedzi na pozew strona pozwana, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika będącego radcą prawnym, wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pełnomocnik podniósł, że powódka nie wykazała wszystkich przesłanek roszczenia ze skargi pauliańskiej, dowodząc wyłącznie istnienia zobowiązania dłużnika względem wierzyciela oraz niewypłacalności dłużnika. W sprawie nie zostało wykazane, ani nawet uprawdopodobnione, że M. P. działał ze świadomością pokrzywdzenia powódki, a także, aby pozwana miała wiedzę odnośnie takiego działania. Niezależnie od powyższego pełnomocnik pozwanej podniósł, że w dacie dokonywania darowizny na rzecz pozwanej sporna nieruchomość posiadała wartość 300.000 zł, pozostawała w ustroju rozdzielnosci majątkowej z udziałem w nieruchomości po 1/2, a od 2010 roku była i wciąż pozostaje obciążona hipoteką umowną kaucyjną na rzecz Banku (...) S.A. w wysokości 500.000 zł. Wobec powyższych okoliczności, w ocenie pozwanej, nie sposób przyjąć, że pozwana na skutek darowizny uzyskała przysporzenie majątkowe. Powódka mogłaby przy tym skierować swoje roszczenie wyłącznie do udziału w nieruchomości przysługującego dłużnikowi o wartości 150.000 zł, co byłoby bezskuteczne wobec ustanowionej hipoteki na rzecz banku. W konsekwencji zdaniem pozwanej brak jest przesłanek do uznania, że pokrzywdzenie wierzyciela miało realny charakter, co niweczy roszczenie z tytułu skargi pauliańskiej.

(odpowiedź na pozew k. 30-32)

W toku procesu stanowiska stron nie uległy zmianie, przy czym pełnomocnik powódki sprecyzował powództwo w ten sposób, że wnosił by uznanie czynności prawnej za bezskuteczną odnosiło się wyłącznie do udziału dłużnika M. P. w prawie własności nieruchomości w wysokości 1/2 .

Na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku pełnomocnik powódki wniósł nadto o zasądzenie na rzecz powódki, w ramach rozstrzygnięcia o kosztach procesu, kosztów przejazdu na 3 rozprawy, podając, że długość jednego przejazdu z jego siedziby do Sądu wyniosła 150 km w obie strony.

(protokół rozprawy k. 67-71, k. 92-95, pismo procesowe k. 75-75v.)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. P. i L. P. – rodzice pozwanej A. K. od dnia 1 sierpnia 1987 roku pozostają w związku małżeńskim.

W 2004 roku M. P. wraz z małżonką nabyli do wspólności ustawowej małżeńskiej prawo własności nieruchomości gruntowej stanowiącej działki ewidencyjne o nr (...), położonej w Ł. przy ul. (...), o łącznej powierzchni 1060 m², zabudowanej budynkiem mieszkalnym, dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XVI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Na nieruchomości tej małżonkowie zamieszkali wspólnie z córką A..

M. P. prowadzi działalność gospodarczą, firmę budowlaną pod nazwą Przedsiębiorstwo Budowlano- (...) -Usługowo-Handlowe z siedzibą w Ł., której przedmiotem są m.in. usługi hydrauliczne. M. P. w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą zatrudniał pracowników.

Ojciec pozwanej posiadał kredyt w rachunku bieżącym w Banku (...) S.A. na pokrycie płatności wynikających z bieżącej sytuacji gospodarczej w sytuacji przejściowego braku środków na rachunku bieżącym kredytobiorcy.

Na mocy aneksu nr (...) z dnia 30 września 2009 roku, jako zabezpieczenie wierzytelności banku z tytułu rzeczonoego kredytu udzielonego w wysokości 190.000 zł na nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) została ustanowiona hipoteka kaucyjna do kwoty 240.000 zł. Termin spłaty kredytu został ustalony na dzień 28 lutego 2010 roku z możliwością przedłużenia okresu kredytowania na kolejne 12 miesięcy. Na mocy aneksu nr (...) z dnia 26 lutego 2010 roku zmianie uległ termin spłaty kredytu z dnia 28 lutego 2010 roku na 28 lutego 2011 roku a następnie, na mocy aneksu

nr 19 z dnia 3 marca 2011 roku, na dzień 29 lutego 2012 roku nadto zmianie uległa wysokość kredytu w rachunku bieżącym z 190.000 zł na 200.000 zł. Kolejno, na mocy aneksu nr (...) z dnia 18 kwietnia 2011 roku uległa zmianie wysokość kredytu w rachunku bieżącym z 200.000 zł na 500.00 zł, w wyniku czego zmianie uległo prawne zabezpieczenie spłaty kredytu w ten sposób, że ustanowiono zwiększenie kwoty hipoteki kaucyjnej ustanowionej na przedmiotowej nieruchomości z 240.000 zł na 500.00 zł.

Zarówno ustanowienie jak i późniejsza zmiana wysokości zabezpieczenia hipotecznego na nieruchomości rodziców pozwanej, o której mowa, odbyła się za ich obopólną zgodą; małżonka M. P. miała wiedzę na temat zadłużenia wobec Banku (...) S.A.

M. P., m.in. z uwagi na problemy zdrowotne, zaprzestał spłacania przedmiotowego długu, o którym wyżej mowa i w konsekwencji pojawiła się realna groźba licytacji nieruchomości i zaspokojenia banku z nieruchomości. W tej sytuacji M. P. wraz z małżonką poinformował swoje dzieci o istniejącym zadłużeniu, które miał m.in. w Banku (...) S.A. i innym, u pozostałych wierzycieli, na łączną kwotę ok. 2,5 miliona złotych (w tym 6-8 wierzycieli, którzy nie mieli zabezpieczenia hipotecznego). Ostatecznie A. K. zgodziła się przyjąć od rodziców darowiznę przedmiotowej nieruchomości obciążonej hipoteką, o której mowa.

ZUS, u którego również był zadłużony wówczas M. P., rozłożył mu zadłużenie na raty.

M. P. rozmawiając z dziećmi o swoim zadłużeniu wiedział o zadłużeniu względem powódki.

(dowód z przesłuchania pozwanej 00:15:39-00:30:20 elektronicznego protokołu rozprawy z dnia 27 stycznia 2021 roku – k. 94-95, zeznania świadka M. P. k. 68-69, zeznania świadka L. P. k. 69-71, zeznania świadka K. K. 00:02:41-00:14:12 elektronicznego protokołu rozprawy z dnia 27 stycznia 2021 roku – k. 93-94, wydruk z kw k. 17-23v., oświadczenie k. 55-55v., k. 56, okoliczności bezsporne)

Umową z dnia 12 grudnia 2016 roku, zawartą przed notariuszem D. K. (Rep. A nr 5285/2016), małżonkowie M. P. i L. P. ustanowili w swoich stosunkach majątkowych małżeńskich ustrój rozdzielności majątkowej, wskutek czego każde z małżonków zachowało zarówno majątek nabyty przed zawarciem rzeczonyj umowy, jak i nabyty później oraz od chwili zawarcia umowy samodzielnie objęli zarząd całym swoim majątkiem.

(zeznania świadka M. P. k. 68-69, zeznania świadka L. P. k. 69-71, umowa majątkowa małżeńska k. 76-76v., okoliczności bezsporne)

Dwa dni później, w dniu 14 grudnia 2016 roku, przed notariuszem D. K., M. P. i L. P. zawarli z córką - pozwaną A. K. umowę darowizny (Rep A nr 5346/2016), na mocy której M. P. i jego żona L. P. dokonali nieodpłatnego przeniesienia na rzecz pozwanej A. K. prawa własności przedmiotowej nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...) zabudowanej jednorodziennym budynkiem mieszkalnym murowanym, obejmującym dwie kondygnacje nadziemne, wybudowanym w 2008 roku, o powierzchni 161 m², zaopatrzonym we wszystkie instalacje jak i budynkiem garażu, murowanym, obejmującym jedną kondygnację nadziemną o powierzchni zabudowy 30 m², wyposażonym w instalację sieciową elektryczną. Wartość nieruchomości została w umowie określona na kwotę 300.000 zł, w tym wartość budynku mieszkalnego na kwotę 250.000 zł. W umowie wskazano ponadto, że poza hipoteką wpisaną w dziale IV księgi wieczystej nieruchomość nie jest obciążona innymi prawami rzeczowymi ograniczonymi, wolna jest od wszelkich zajęć, praw i roszczeń osób trzecich. W związku z dokonaną darowizną A. K. ustanowiła nieodpłatnie na rzecz darczyńców służebności osobiste polegające na prawie dożywotniego i nieodpłatnego zamieszkiwania w największym z pokoi znajdującym się na parterze budynku mieszkalnego posadowionego na nieruchomości.

(umowa darowizny k. 52-54v., okoliczności bezsporne)

Pozwana chciała, by zadłużenie względem Banku (...) S.A. na zabezpieczenie, którego ustanowiono hipotekę na przedmiotowej nieruchomości spłacał ojciec, ale ten nie miał wystarczających środków. M. P. próbował nawet w tym celu sprzedać nieruchomość położoną w W., ale transakcja nie została sfinalizowana. Ostatecznie pozwana wraz z mężem przeznaczili kwotę 200.000 zł, zaciągając na ten cel pożyczki, by spłacić przedmiotowy dług. Wskazaną kwotą pozwana całkowicie spłaciła wierzyciela - Banku (...) S.A.. Pozwana, pomimo spłaty zadłużenia, nie wystąpiła do banku o zgodę na wykreślenie hipoteki z księgi wieczystej.

Zawierając umowę darowizny M. P. miał świadomość istnienia wierzytelności pieniężnej przysługującej powódce względem niego.

(zeznania świadka M. P. k. 68-69, zeznania świadka L. P. k. 69-71, zeznania świadka K. K. 00:02:41-00:14:12 elektronicznego protokołu rozprawy z dnia 27 stycznia 2021 roku – k. 93-94, dowód z przesłuchania pozwanej 00:15:39-00:30:20 elektronicznego protokołu rozprawy z dnia 27 stycznia 2021 roku – k. 94-95, okoliczności bezsporne)

Postanowieniem z dnia 5 września 2017 roku, wydanym w sprawie X GC 310/15, Sąd Okręgowy w Łodzi, X Wydział Gospodarczy zasądził od M. P. na rzecz I. K. kwotę 8.010,40 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Orzeczenie zaopatrzone klauzulą wykonalności postanowieniem z dnia 28 października 2019 roku. Powódka posiada względem M. P. również drugi tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 14 lipca 2016 roku, wydanego w sprawie X GC 310/15 a zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 12 lipca 2017 roku. Łączna

kwota zadłużenia M. P. względem powódki to kwota ok. 140.000 zł. Egzekucja, prowadzona na podstawie wyżej wymienionego tytułu wykonawczego pod sygn. GKm 15/19 przez komornika sądowego M. J., okazała się bezskuteczna. W toku postępowania egzekucyjnego nie wyegzekwowano od dłużnika żadnych kwot. W jej toku Komornik sądowy ustalił, że dłużnik jest właścicielem nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), a także był właścicielem nieruchomości, dla której jest prowadzona księga wieczysta nr (...).

W piśmie z dnia 10 lipca 2019 roku Bank (...) S.A. zawiadomił komornika sądowego M. J. o przeszkodzie w realizacji zajęcia egzekucyjnego informując, że wierzytelność z rachunku bankowego prowadzonego dla dłużnika M. P. została zajęta w 11 sprawach egzekucyjnych.

Postanowieniem z dnia 5 lutego 2020 roku komornik sądowy umorzył z urzędu postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika M. P. prowadzone w sprawie GKm 15/19 na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

(postanowienie SO w Łodzi z dnia 05.09.2017r. k. 11, pismo Komornika z dn. 20.08.2019r. k. 13, pismo komornika k. 13, zawiadomienie k. 12-12v., postanowienie k. 15-15v., okoliczności bezsporne)

W dniu 27 czerwca 2019 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim M. D. poinformował pełnomocnika powódki, że przeciwko dłużnikowi M. P. prowadzi trzy postępowania egzekucyjne z nieruchomości, dla której w Sądzie Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim prowadzona jest księga wieczysta nr (...), na łączną kwotę zadłużenia 275.447,89 zł. Nieruchomość ta jest obciążona: (1) hipoteką umowną łączną w wysokości 2.555.340 zł na rzecz (...) S.A. z tytułu umów bankowych, (2) hipoteką umowną łączną na rzecz W. P. w wysokości 2.000.000 zł z tytułu umów pożyczek, (3) hipoteką przymusową łączną na rzecz (...) Spółki jawnej w G. w wysokości 52.491,56 zł z tytułu należności wynikającej z orzeczenia sądu, (4) hipoteką przymusową na rzecz ZUS w wysokości 69.247,14 zł z tytułu nieopłaconych składek, (5) hipoteką przymusową na rzecz (...) Spółki jawnej w G. w wysokości 25.203,40 zł z tytułu należności wynikającej z orzeczenia sądu.

(zeznania świadka M. P. k. 68-69, wydruk z kw k. 7-10, postanowienie k. 11, wydruk wiadomości email k. 16, okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił bądź jako bezsporny, bądź na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów, które nie budziły wątpliwości, co do prawidłowości ani rzetelności ich sporządzenia, nie były także kwestionowane przez żadną ze stron procesu. Za podstawę ustaleń faktycznych Sąd przyjął również zeznania świadków oraz częściowo pozwanej, przy czym Sąd odmówił wiary zeznaniom pozwanej w zakresie w jakim ta twierdziła, że przed umową darowizny nie wiedziała o zadłużeniu ojca. Jej depozycje we wskazanym zakresie pozostają w jaskrawej sprzeczności z zeznaniami jej rodziców, którym Sąd dał wiarę, a którzy zgodnie zeznali, że przed umową darowizny poinformowali córkę o istniejącym zadłużeniu względem (...), na zabezpieczenie którego ustanowiona została hipoteka na nieruchomości stanowiącej przedmiot darowizny.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powódka wносиła ostatecznie o uznanie za bezskuteczną w stosunku do pokrzywdzonej I. K., prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą DRAFT I. K., czynności prawnej w postaci umowy darowizny zabudowanej nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr (...), zawartej w Ł. w dniu 14 grudnia 2016 roku pomiędzy pozwaną A. K. a dłużnikiem M. P. i jego małżonką L. P., z pokrzywdzeniem powódki, której przysługuje wierzytelność w wysokości 8.130,40 zł z tytułu prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi X Wydział Gospodarczy - X GC 310/15, z zaznaczeniem, iż udział dłużnika M. P. w prawie stanowi 1/2.

Pozwana, nie kwestionując istnienia zobowiązania dłużnika M. P. względem jego wierzyciela, tj. powódki oraz faktu jego niewypłacalności wywodziła, że w sprawie nie zostało wykazane, że M. P. działał ze świadomością pokrzywdzenia powódki, a także, aby miała ona wiedzę odnośnie takiego działania. Podniosła ponadto, że sporna nieruchomość jest zabezpieczona hipoteką kaucyjną w wysokości 500.000 zł na rzecz Banku (...) S.A., który to podmiot miałby pierwszeństwo przed powódką do zaspokojenia swojego roszczenia z tej nieruchomości, brak jest zatem przesłanek do uznania, że pokrzywdzenie wierzyciela miało realny charakter, co zdaniem pozwanej niweczy roszczenie z tytułu skargi pauliańskiej.

Stosownie do przepisu art. 527 k.c., stanowiącego podstawę zgłoszonego żądania, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Paragraf 2 powołanego przepisu stanowi, że czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

Przesłanką uwzględnienia roszczenia opartego na skardze pauliańskiej są zatem: istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności, dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, dokonanie przez dłużnika czynności z pokrzywdzeniem wierzycieli, a zarazem takiej, z której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia, działanie osoby trzeciej w złej wierze. Z uwagi na okoliczność, że na mocy umowy darowizny doszło do nieodpłatnego dokonania przysporzenia majątkowego, uwzględnić należało również treść art. 528 k.c., w myśl którego, jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W orzecznictwie sądów powszechnych utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym w sytuacji, gdy bezpłatne korzyści przypadają osobom bliskim dłużnika, należy zastosować wyłącznie art. 528 k.c. jako przepis dalej idący, z pominięciem art. 527 § 3 k.c. (por. m.in. wyrok SA w Warszawie z dnia 8 lipca 2014 roku, VI ACa 1655/13, L.; wyrok SA w Katowicach z dnia 21 marca 2013 roku, V ACa 828/12, L.). Przy czynności prawnej, o której mowa

w art. 528 k.c. bez znaczenia jest bowiem istnienie przesłanek, o których mowa

w art. 527 § 3 i 4 k.c. (domniemanie świadomości działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli w przypadku osoby bliskiej i domniemanie dotyczące przedsiębiorcy),

a do zaskarżenia czynności dokonanej pod tytułem darmym jest wystarczające spełnienie pozostałych przesłanek z art. 527 k.c. Wobec jednolitych poglądów orzecznictwa i piśmiennictwa zaskarżona przez powódkę skargą pauliańską umowa darowizny zawarta przez dłużnika z pozwaną (wraz z ustanowieniem przez obdarowaną na rzecz dłużnika i jego małżonki dożywotniej osobistej służebności mieszkania), kwalifikują wymienioną czynność, jako powodującą uzyskanie przez pozwaną korzyści nieodpłatnie w rozumieniu art. 528 k.c. W konsekwencji pozwana nie może bronić się poprzez wykazanie, że nie wiedziała lub nie mogła wiedzieć o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, ponieważ nawet udowodnienie przez pozwaną, że nie wiedziała i - mimo zachowania najwyższej staranności - nie mogła dowiedzieć się o pokrzywdzeniu wierzycieli, nie zwalnia jej od odpowiedzialności wobec wierzyciela.

W tym miejscu należy jednak podkreślić, że w ocenie Sądu orzekającego w sprawie, pozwana nie tylko nie zdołała obalić domniemania z art. 527 § 3 k.c. ale wręcz odwrotnie - z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że pozwana miała świadomość istniejącego zadłużenia ojca względem (...) SA

- na tę okoliczność wprost w swoich zeznaniach wskazywał zarówno ojciec pozwanej jak i jej matka. W ocenie Sądu, biorąc pod uwagę zasady logiki i doświadczenia życiowego a także uwzględniając choćby fakt wspólnego

zamieszkiwania z darczyńcami, trudnym do przyjęcia byłoby przyjęcie za pozwaną, że przed darowizną rodzice nie poruszali z nią kwestii swojej sytuacji finansowej, w tym w szczególności zadłużenia ojca na zabezpieczenie spłaty, którego ustanowiono hipotekę na nieruchomości mającej być przedmiotem darowizny.

Uwzględniając powyższe okoliczności uznać zatem należy, że przy zachowaniu należytej staranności pozwana miała możliwość rozpoznania zamiaru dłużnika (por. wyrok SN z 29.05.2007 r., V CSK 77/07, LEX nr 611445). Pozwana powinna liczyć się z tym, że darowizna uczyni ojca niewypłacalnym albo niewypłacalnym w wyższym stopniu, niż przed dokonaniem czynności.

Jednocześnie w sprawie brak jest najmniejszych wątpliwości odnośnie tego, że M. P. działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela – powódki, skoro, jak sam zeznał „o wierzytelności powódki wiedziałem, ale to nie było niczym zabezpieczone. Powód miał wierzytelności na około 90.000 zł” (k. 68).

Przypomnienia wymaga, że z pokrzywdzeniem wierzyciela mamy do czynienia wówczas, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika stał się on niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż przed dokonaniem czynności. Niewypłacalność w wyższym stopniu zachodzić będzie wówczas, gdy dojdzie do powiększenia niewypłacalności, przy czym każde powiększenie niewypłacalności dłużnika powinno być brane pod uwagę (por. m.in. wyrok SA w Gdańsku z dnia 29 czerwca 2015 roku, I ACa 159/15, L.). W orzecznictwie definicję tę rozszerza się również na takie czynności, które powodują niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 roku, sygn. akt IV CKN 525/00, Lex nr 53110). Jak przyjmuje się zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie dla zaistnienia omawianej przesłanki nie jest konieczne, aby dłużnik działał w bezpośrednim zamiarze pokrzywdzenia wierzyciela. Wystarczy, że dłużnik przewiduje takie pokrzywdzenie w granicach ewentualności; (por. J. Naczyńska [w:] Kodeks cywilny..., t. 3, red. M. Frasz, M. Habdas, 2018, kom. do art. 527, nt 46; P. Nazaruk [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. J. Ciszewski, Warszawa 2019, art. 527).

W chwili dokonywania darowizny na rzecz córki M. P. miał dług wobec powódki, czego miał świadomość oraz innych kilku / kilkunastu wierzycieli na łączną kwotę ok. 2,5 mln. zł, jednocześnie nie posiadając wystarczającego majątku na spłatę zadłużenia, zatem niewątpliwie działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycielki I. K.. Skoro zatem M. P. wyzbył się w zasadzie jedyne wartościowego składnika majątku w sposób nieodpłatny, z którego to majątku powódka mogła uzyskać zaspokojenie, oczywistym jawi się wniosek, że doszło do pokrzywdzenia wierzyciela.

Wskazać w tym miejscu również należy, że nie zasługuje na uwzględnienie zarzut pozwanej braku realnego pokrzywdzenia powódki. Zarzut ten pozwana opiera na założeniu, że w dacie zawarcia umowy darowizny nieruchomość będąca jej przedmiotem była obciążona hipoteką znacząco przekraczającą jej wartość, co oznaczało, że żaden z wierzycieli poza uprawnionym z hipoteki bankiem i tak z tej nieruchomości w przypadku egzekucji nie mógłby uzyskać zaspokojenia w żadnym stopniu.

Odnosząc się do przedmiotowego zarzutu przypomnienia wymaga, że jak podnosi się w judykaturze, stan pokrzywdzenia wierzycieli, a zatem także powodujący go stan majątku dłużnika, prowadzący do niewypłacalności lub wyższego stopnia niewypłacalności, należy badać i oceniać nie w chwili dokonywania zaskarżonej czynności, lecz w chwili jej zaskarżenia i zamknięcia rozprawy w sprawie. Rzeczywista niewypłacalność dłużnika (lub jej wyższy stopień) spowodowana przez zaskarżoną czynność musi istnieć (utrzymywać się) w chwili wystąpienia ze skargą pauliańską i w chwili orzekania przez sąd o żądaniu wierzyciela uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną wobec niego (por. m.in. wyrok SN z dnia 26 marca 2015 roku, V CSK 320/14, L.; wyrok SN z dnia 23 lipca 2003 roku, II CKN 299/01, L.; wyrok SN z dnia 22 marca 2001 roku, V CKN 280/00, L.). Z tej przyczyny sąd powinien brać pod uwagę także czynności prawne działane przez dłużnika już po dokonaniu zaskarżonej czynności i stan jego majątku w chwili zamknięcia rozprawy oraz ocenić, czy między ustalonym stanem niewypłacalności lub wyższego stopnia niewypłacalności a zaskarżoną skargą pauliańską czynnością prawną dłużnika istnieje związek przyczynowy.

W niniejszej sprawie, w świetle zeznań świadków oraz samej pozwanej, nie budzi zaś wątpliwości, że na datę wyrokowania zadłużenie M. P. wynikające z umowy kredytu w rachunku bieżącym, zabezpieczone hipoteką ustanowioną na rzecz Banku (...) S.A. w wysokości 500.000 zł, zostało w całości spłacone i jedynie na skutek inercji pozwanej nie doszło do wykreślenia hipoteki z księgi wieczystej, na co wprost wskazała pozwana i jej mąż K. K.. Przypomnienia wymaga, że pozwana w złożonych zeznaniach przyznała, że spłaciła zadłużenie zabezpieczone hipoteką, co potwierdził dodatkowo K. K. stwierdzając, że zadłużenie zostało spłacone w całości kwotą 200.000 zł. W takim stanie rzeczy nie do obrony jest stanowisko pozwanej, że M. P. wyzbywając się spornej nieruchomości, nie doprowadził do realnego pokrzywdzenia powódki. Jedynie na marginesie zauważyć w tym miejscu również należy, że wprawdzie podana w umowie darowizny wartość nieruchomości wyraża się kwotą 300.000 zł, nie mniej już sam darczyńca M. P. wartość tę określał na kwotę 350.000 zł nadto zauważyć należy, że powszechną praktyką banków ustanawiających hipotekę jako zabezpieczenie przysługujących im wierzytelności jest uprzednia weryfikacja wartości nieruchomości, na której takowe zabezpieczenie ma być ustanowione, przy czym hipoteka co do zasady jest ustanawiana na kwotę mniejszą niż wartość nieruchomości. Generalną zasadą jest jednak, że te dwie wartości ze sobą korespondują. Inercja w tym zakresie niespornie narażałaby bowiem bank na ewentualną niemożność zaspokojenia w przyszłości swoich roszczeń wobec dłużnika. Nie może również umknąć uwadze położenie nieruchomości, jej powierzchnia oraz to, że ta jest zabudowana zarówno jednorodzinny dom mieszkalny murowany, obejmującym dwie kondygnacje nadziemne, wybudowanym w 2008 roku, o powierzchni 161 m², zaopatrzonym we wszystkie instalacje jak i budynkiem garażu, murowanym, obejmującym jedną kondygnację nadziemną o powierzchni zabudowy 30 m² wyposażonym w instalację sieciową elektryczną.

Jedynie na marginesie wskazać również należy, że wprawdzie dwa dni przed umową darowizny rodzice pozwanej ustanowili rozdzielność majątkową małżeńską ale to pozostawało bez wpływu na ewentualną możliwość zaspokojenia banku z przedmiotu hipoteki, przy czym nawet przyjmując wartości nieruchomości na poziomie 300.000 zł i istniejącego w chwili darowizny zadłużenia względem wierzyciela hipotecznego na poziomie 200.000 zł i tak pozostawała wolna kwota przypadająca na dłużnika 50.000 zł (100.000 zł : 2), z której mogłoby nastąpić ewentualne zaspokojenie roszczeń powódki.

Na koniec wskazać wreszcie należy, że wierzyciel nie miał możliwości zaspokojenia swoich roszczeń z nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), ta jest bowiem obciążona 5 hipotekami, w tym hipoteką bankową opiewającą na kwotę ponad 2,5 miliona złotych ani z żadnego innego majątku swojego dłużnika, przy czym zgodnie z powszechnie akceptowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego, nie jest konieczne prowadzenie egzekucji kolejno z poszczególnych składników majątku dłużnika, aż do skutku, gdyż narażałoby to wierzyciela na zbędne koszty, niepotrzebną przewlekłość i oznaczało przelanie na wierzyciela skutków i niepowodzeń kolejnych egzekucji, których przyczyny mogą być różne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1998 roku, sygn. akt III CKN 612/97, OSNC 1999/3/56, Lex: 34580).

Mając na uwadze powołane przepisy oraz powyższe okoliczności, Sąd uwzględnił powództwo, o czym orzekł w punkcie pierwszym wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. zasądając od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.690,50 zł, obejmującą opłatę sądową od pozwu – 500 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w stawce minimalnej – 1.800 zł ustalonej w oparciu o § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1870 i 2400 oraz z 2018 r. poz. 138 ze zm.), opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł oraz koszty przejazdu pełnomocnika pozwanej na rozprawę – 373,50 zł.